

Kada smo početkom 2006. godine počeli razmišljati o putu u Afriku, shvatili smo da je naša vjerna i dobra Pegasica prenježna za naše kile i kilometre pred nama. Pažljivo smo izvršili prodaju, kako bismo bili sigurni da naš dvokotačni konj Pegaz nije stigao u krive ruke (o samoj prodaji mogla bi se napisati humoreska) i on je sretno udomljen kod bjelovarskog motociklističkog bračnog para. Njegovo mjesto u garaži zauzela je starija sestra Aprilia Capo Nord, koja je zbog riječi "Nord" u imenu odmah dobila nadimak Severina. Opskrbili smo se potrebnim kartama i literaturom i u grubo isplanirali put preko Italije, Francuske, Španjolske, Portugala i Maroka do Sahare i natrag

Severina, Baba i Ali-baba

Maroko, Gorges du Todgha, Baba i Ali-baba

PIŠE: VERICA GEMIĆ
SLIKA I VOZI: MARIJAN GEMIĆ

Bila je to jedna od onih subota koju su cijelog tjedna najavljivali kao najtopliju toga ljeta, kada smo u 9 sati (umjesto u planiranih 6) krenuli put Ljubljane. Temperatura je između 35 i 38 stupnjeva i ne može se reći da nam je hladno. Ubrzo prelazimo talijansku granicu i vozimo autocestom uz Veneciju, Padovu i Milano. Zrak je neugodno vruć (termometar pokazuje 41 stupanj). Industrijska zona Milana izaziva mješavinu divljenja i jada, jer u njoj ima više industrije nego u cijeloj lijepoj našoj, a

slične osjećaje izazivaju i obrađena polja svugdje gdje nema naselja ili tvornica. Pred Torinom temperatura pada na 35 stupnjeva, ali se uz to navlače i oblaci i ubrzo počinje padati kiša. Navlačimo kišna odijela u kojima se lagano ukuhavamo, pa ih skidamo čim kišne kapi postaju nešto rjeđe. Od Torina krećemo prema Alpama i mjestu Susa, planinskom mjestu u dolini, od kojeg se cesta zavojito penje do prijevoja Col du Mont Cenis - 2083 m, preko kojeg ulazimo u Francusku. Sunce je već zašlo i mi u sumrak uživamo u alpskim pejzažima. Već je pravi mrak dok prolazimo uz planinsko jezero i spuštamo se u dolinu, u mjesto Lansleburg, gdje noćimo nakon prvih 850 prijedjenih kilometara.

Drugo jutro vozimo dalje Alpama do Modanea, gdje nabavljamo kartu Francuske i uz njenu pomoć odlučujemo vožnju nastaviti lokalnim cestama do prijevoja Col de Galibier na 2645 metara. Francuske Alpe su ljeti motoris-

tički i biciklistički raj. Lokalnim cestama uglavnom vladaju dvokotačna vozila.

Preko prijevoja Col du Lautaret (2.058 m) spuštamo se prema Grenobleu, pa dalje autocestom do Lyona, St. Etiennea, Clermont-

Ferranda. S povremenim silascima na lokalne ceste, nastavljamo spuštanje prema Bordeauxu, gradu na ušću rijeke Gironde u Atlantski ocean. U Bordeaux ulazimo poslije 22 sata. Nakon toga nastavljamo prema mjestu Arcachon na obali Atlantika. Smještamo se u hotel u centru mjesta, gdje nakon

950 km, kasno nakon ponoći, napokon nalazimo ne baš veliku i ne baš čistu sobu, koja je usprkos maloj kvadraturi i čistoći imala ne baš malu cijenu od 70 eura.

Sljedeće jutro otkriva prekrasno mjesto na obali Atlantika. Kilometarske pješčane plaže sa sprudovima na kojima se lome valovi raj su za surfere i sve one koji vole uživati gledajući valove i beskrajno plavetnilo oceana. Veliki,

Maroko, Oases du Ziz-Zvizardan

na putu do Sahare

prekrasno uređeni vrtovi tik iza plaže skrivaju veće i manje vile kojima je zajedničko to da sve imaju dovoljno veliku površinu zelenila oko sebe. Glavna obalna atrakcija je velika pješčana dina u mjestu Dune du Pulat, koja je zabava i svojevrsni izazov za mlađariju s BMX-ima, ali i za one koji osim vlastitih nogu i stražnjice nemaju ništa.

Lokalnom cestom nastavljamo prema Biarritz, mondenom francuskom ljetovalištu u blizini Španjolske. Cesta prolazi kroz velika prostranstva šuma jele i smreke. Oko podneva stižemo u Biarritz. Prošetamo kratko njegovim ulicama, nabacismo par fotografija i ne popismo ni kavu, jer smo po cijenama u izlozima shvatili da bi to bilo čisto bacanje eura.

Iz Biarritz-a vozimo prema Španjolskoj, a da smo ušli u drugu državu saznajemo jedino po ploči s nazivom zemlje. U prvom mjestu u Španjolskoj zatežemo lanac koji je još u Francuskoj počeo ispuštati čudne zvukove kod kočenja mašinom i dolijevamo ulje za stražnju kočnicu. Vozimo prema Pamploni kroz brdovit kraj i u predvečerje stižemo u taj grad svima poznat po utrci s bikovima. Pamplona je veća, ali zato manje turistička nego smo očekivali. Nakon jedva pronađene hotelske sobe odlazimo u noćni obilazak i šetnju polupraznim gradom, te zaključujemo da Pamplona živi kao turistički grad samo za vrijeme utrke s bikovima.

Svanuo je četvrti dan našeg lutanja svijetom i mi smo se već sasvim prilagodili moto-nomadskom životu. Dovoljno je nakon cijelog dana provedenog na motoru odspavati šest-sedam sati i u jutro se s buđenjem odmah javlja želja da se dođe što dalje i vidi što više. Dok se izvrsnom cestom

vozimo prema Vitoru Gasteizu i Burgosu, razmišljam o našim prijateljima kojima nije jasna ta naša ljubav prema putovanju motorom i koji nas smatraju pomalo mazohistima koji se s minimumom prtljage pate po žarkom suncu na nekakvom dvokotačnom čudovištu. Kako im dočarati osjećaj slobode koji pruža motor? Kako ih uvjeriti da na motoru sasvim drugačije doživljavate svijet oko sebe nego iz auta? Vjerojatno nikako. To jednostavno treba probati.

Jurimo kroz brdovit kraj prekriven beskrajnim žutim poljima pšenice. Monotoniju razbija pokoje polje suncokreta ili kukuruza. Stižemo u Burgos, čiji stari dio krasi prelijepa katedrala, a zatim uz Palenciau i Valladolid dolazimo u Zamoru, veliki novoizgrađeni grad. Gotovo do Zamore oko nas su samo žitna polja, pred Zamorom nailazimo na plantaže vinove loze, a nakon toga planinske pašnjake. Kasno popodne prelazimo u Portugal i vozimo do grada Braganče, gdje pronalazimo sobu u hotelu i odlazimo u razgledavanje. Braganča je lijep grad ispod srednjovjekovne utvrde i crkve. Krase ga pitome, vijugave ulice popločene kamenim kockama, trgovci prepuni cvijeća i topli, susretljivi ljudi uvijek spremni priskočiti u pomoć. Portugal je u drugoj vremenskoj zoni, pa postajemo jedan sat mlađi.

Problemi s lancem

S obzirom da je usprkos zatezanju naš lanac i dalje nastavio lupetati, pala je odluka da ga u jutro treba zamijeniti. Točno preko puta hotela nalazi se Hondina moto trgovina i servis, pa to obavljam brzo i jednostavno, nakon čega krećemo prema Portu. Vozimo ponovno kroz brdovit kraj

trostaznom brzom cestom koja se penje i spušta prateći reljef. Uočavamo puno relativno mladih maslinika, ali se može vidjeti i pokoja neobrađena površina, pa je Portugal po tome sličniji nama nego Španjolskoj, Farnuskoj ili Grčkoj. Porto je golemi grad smješten na ušću rijeke Rio Douro u Atlantik. Sastoji se od starog dijela sagrađenog na brežuljcima iznad ušća i novih dijelova koji ga okružuju. Stari grad je vrlo živopisan, s kućama čija su pročelja obložena keramičkim pločicama. One su često prava remek-djela keramičarskog zanata, s obzirom da je svaka pločica mali unikat koji je dio velike slike na zidu. Najviše je zastupljena plava boja u nijansama od tirkizne do blijedo plave, koja je očito omiljena boja u uređenju fasada.

Vozimo prema Lisabonu autocestom uz obalu na kojoj se ne naplaćuje cestarina, a kod mjesta Ovar prelazimo na glavnu autocestu, kojom preko Aveiroa i Coimbrae vozimo do Nazarea, još jednog turističkog mjesta na obali Atlantskog oceana. Ono se bitno razlikuje od Espinhoa. Mjesto izgleda pomalo kaotično. Gradnja apartmana je u punom jeku. Šećemo mjestom čije su ulice prepune štandova na kojima se nudi sve od igle do lokomotive, na ulicama galama i muing, sezona je očito u punom jeku. Sljedećeg jutra krećemo prema Lisabonu, glavnom gradu Portugala. Putujemo prvo obalom i prolazimo kroz Obidas, mjesto sa srednjovjekovnom utvrdom na brdu. Kraj kroz koji prolazimo jako je vjetrovit pa ljudi tu oduvijek grade vjetrenjače. Uskoro stižemo u Lisabon, raskošan grad širokih ulica i trgova ukrašenih spomenicima i fontanama, sa zgradama koje podsjećaju na dubrovačke palače i

**Francuska, Col de Galibier,
2645 m, Sjeveroistočna strana**

**Francuska, Col du
Lautaret, 2058 m**

**Francuska, Biarritz,
Gradska plaza**

koji upravo zrači toplinom. U centru grada je toranj s liftom koji nas vozi na vrh s kojeg puca pogled na cijeli grad. Najstariji dio grada nalazi se na uzvisini na kojoj stoji srednjovjekovna utvrda oko koje je sagrađen stari dio grada. Ono što Lisabonu, ali i drugim portugalskim gradovima, daje toplinu i šarm su kamene kocke kojima su popločeni svi pločnici i šetalista. Stanovnici Lisabona izuzetno su susretljivi i uvijek će vam nastojati pomoći ako to od njih tražite. Osim toga, za razliku od Španjolaca, Portugalci se trude govoriti i engleski.

Iz Lisabona izlazimo preko mosta Vasco de Gama dugačkog 6 km. Putujemo brdovitim krajem kojeg karakteriziraju plantaže hrasta plutnjaka, nešto vinograda i žitnih polja. Poslijepodne stižemo u mjesto Evora. To je grad-muzej u kojem su sjedinjeni spomenici iz neolitika, rimski hram i zidine, gotička katedrala, kapela u maorskom stilu i građevine iz nešto novije portugalske povijesti. Mnoštvo spomenika značajnih stvaraoča iz svih perioda portugalske povijesti svjedoči o posebnom kulturnom, umjetničkom i povijesnom značaju Evore. Ako se ikada vratimo u Portugal, Evora je grad kojeg ćemo svakako ponovno posjetiti.

Krećemo dalje prema mjestu Beja i vozimo kroz kraj prepun pašnjaka na kojima pasu bikovi. U Beju stižemo u predvečerje, smještamo se u malom, toplo uređenom hotelu, a zatim šecemo kamenim ulicama i uživamo u toploj portugalskoj noći.

Ulazak u Španjolsku

Drugog jutra krećemo prema Španjolskoj. Vozimo između ogromnih plantaža maslina. Na uzvisinama snježno bijela seoska imanja ograđena zidovima. Prelazimo preko živopisne rijeke Guadiane sa zelenim sprudovima. Nailazimo na Serpu, gradić sa srednjovjekovnom utvrdom na brežuljku. Iz Serpe vozimo prema selu Vila Verde de Ficalho i pijemo posljednju kavu u Portugalu, jer nas 4 km dijeli od španjolskog teritorija. Ostavljam Portugal kojeg ćemo se sjećati kao prekrasne zemlje koju krase lijepa priroda, topli gradovi i iznad svega susretljivi i dragi ljudi.

Severina jezdi Andaluzijom. Skrećemo s glavne ceste u park prirode. Vozimo vijugavom uskom cestom brdovitim krajem, kroz guste šume hrasta plutnjaka, a onda izbijamo ponovno na glavnu cestu i krećemo prema Sevilli.

Sevilla je grad sagrađen u plodnoj dolini rijeke Rio Guadalquivir i Rio Guadair. Na ulicama Seville mnoštvo kočija kojima turiste vode u razgledavanje grada. Popili smo kavu uživajući u pogledu na rijeku Rio Guadalquivir. Nakon kraćeg odmora ponovno smo na Severini i vozimo dalje prema Cadisu. Vruće je, ali kako se približavamo Atlantiku, temperatura pada za nekih pet stupnjeva pa se lakše diše. Samo prolazimo uz Cadiz. To je područje plica i solana. Vozimo prema Tarifi brežuljkastim krajem u kojem pušu stalni vjetrovi. Odjednom pred nama dolina vjetrova. Pokušavam ih prebrojiti i shvaćam da ih ima nekoliko stotina. Ispred Tarife 5 km dugačka pješćana pla-

ža iznad koje se veselo vijori mnoštvo šarenih zmajeva. Vesela i razigrana slika.

U Tarifu, evropski gradić najbliži afričkoj obali, dolazimo s namjerom da se ukrcamo u trajekt koji će nas odvesti do Afrike. Vozimo prema oznaci "Puerto" i stižemo do velikih lučkih zgrada iza kojih je rampa kroz koju se putnici propuštaju do pristaništa. Pokušavam kupiti kartu za trajekt, ali mi službenik, koji naravno ne govori niti jedan svjetski jezik osim španjolskog, rukama i nogama nekako uspije objasniti da tu nema karata nego da moramo natrag u grad. Okrećemo se ponovno prema gradu, te tragom natpisa "Tanger billetes" dolazimo do agencije i pokušavam kupiti karte. Tada saznajemo da prijevoz kakav mi trebamo vozi iz luke Algeciras.

U 20.05 sati kažu nam da posljednji trajekt polazi u 21.30. Prašimo prema Algecirasu i ubrzo ulijećemo u luku. Nema nikakvog vidljivog natpisa koji bi nam otkrio mjesto na kojem se mogu kupiti karte, oni koje to pokušavamo pitati ne razumiju ni engleski ni francuski, daju nam nekakav papir s amblemom i rukom pokazuju smjer. Vozimo kilometarskom lukom i napokon uspijevamo kupiti karte. Za nas i Severinu plaćamo 104 eura. Kažu nam da zadnji trajekt kreće u 21 sat, što znači da imamo još manje od petnaest minuta, pa jurimo prema trajektu. Devet sati je već odavno prošlo, a trajekt se tek puni stotinama vozila. Proučavam konačno karte i vidimo da na njima piše da polazimo u 22 sata. Definitivno nam ništa

**Španjolska,
Burgos,
Katedrala**

**Portugal,
Braganca,
Stari grad**

**Portugal, Braganca, Neki komplekse liječe lažnim
velikanima, a neki cijene rad i tradiciju**

Maroko, Visoki Atlas, Prvi obronci

Maroko, Visoki Atlas, U okruženju divova - 4167 m visok Jbel Touhkaï

Maroko, Marrakech, Suk

Maroko, Marrakech, Moto-servis

Maroko, Visoki Atlas, Beračica kaktusovih plodova

nije jasno, osim činjenice da se način kupnje karata, sporazumijevanja sa službenicima i ukrcanja na trajekt može nazvati svakako, ali ne organiziran. Toliko o turističkoj Španjolskoj. Penjemo se u kabinu na najgornjoj palubi. Već je 22.10, a mi i dalje stojimo. U 22.30 konačno se javlja brodska sirena i mi napokon, nakon 7 dana i 4200 km Europe, krećemo preko mora u Afriku.

Afrika

Vadim francuski rječnik i skraćenu verziju gramatike ne bih li se prisjetila onoga što sam davno zaboravila, a još davnije naučila u gimnaziji. Pokušavam sročiti rečenicu s kojom ubrzo krećem u provjeru jesam li u stanju išta izreći na francuskom. Nailazim na brodski restoran i pitam konobara kada stižemo u Tanger. Na moje veliko čuđenje čovjek me razumio i odgovorio da pristajemo za oko 1 sat, pa sam ponosno otišla o tome izvijestiti moju mušku polovicu. U 1.40 izlazimo na tlo Afrike, ali tu nas čeka iznenađenje. Predajemo papire i putovnice službeniku, ali tada nastaje tajac. U računalu nema države iz koje dolazimo i siroti službenik se već pita što će sada. Učim ga da se to tako piše na jeziku kojim ja govorim, a da njegovo računalo moju zemlju zove Croatia. Konačno lupa pečate i mi napuštamo brod. Carinik je zadovoljan i pušta nas dalje (već je 2.30). U gradu kao da je podne. Sve puno ljudi. Tražimo hotel i nakon malo cjenkanja (na engleskom), smještamo se za 32 eura, te se u 4.30 ubacujemo u krevet. Severina spava na

pločniku ispred hotela, gdje ju čuva noćni čuvar naoružan bejzbol palicom.

Sljedećeg jutra budimo se tek poslije 9 sati. Budući da više nismo u Europi, eure mijenjamo u lokalnu valutu - dirhame. Nakon obavljene transakcije (za 1 euro dobivamo nešto više od 10 dirhama) vozimo se malo Tangerom koji, osim po natpisima na arapskom pismu i nešto drugačijem modnom stilu dijela njegovih građana, djeluje sasvim europski. Iz Tangera vozimo autocestom prema Rabatu. Nizinski dio ubrzo prelazi u brdovito područje s pjeskovitom zemljom boje crvene paprike. Severinina složenica "Afrika paprika" odjednom dobiva smisao. S autoceste silazimo u Larache, mjesto na atlantskoj obali. Sjedimo i pijemo prvu afričku kavu i čaj. Čaj je u Maroku nešto što s europskim čajem nema nikakve veze. U visokoj staklenoj čaši dobivamo svježju graničicu mente prelivenu vrućom vodom u kojoj su ukuhane neidentificirane trave intenzivnog, ali ugodnog mirisa i okusa. Stalno nam netko prilazi i nešto nudi. Sjedimo tako uživajući u zvukovima i slikama Maroka i ne možemo ne primijetiti muhe koje se vrmaju oko nas. Primjećujemo istovremeno da ih je oko ostalih stolova nešto manje. "Čuj, Marijan, čini mi se da nakon tjedan dana vožnje po žarkom suncu baš nismo reklama za Axe," obraćam se mojoj muškoj polovici. "Kaj god! Ne bumo valjda razmišljali ko' komadi kaj se oduševljavaju mirisima v reklami. Uostalom, pravi se motoristi po mirisu poznaju!" odgovara on samouvjeren.

Nakon okrijepe krećemo priobalnom autocestom dalje, do mjesta Moulay Bousselham. To je obalno mjesto uz lagunu Merja Zerga, s velikim pješčanim plažama, valovima, kampom i mnoštvom domaćih turista. Vozimo dalje do Rabata - glavnog grada Maroka. Rabat je prekrasan grad, koji se za razliku od Tangera već na prvi pogled razlikuje od europskih gradova. Zgrade su niske, ravnih krovova, s visokim ogradama iza kojih se naslućuju prekrasni vrtovi. Vozimo kroz rezidencijalni dio opasan zidinama. Krećemo dalje prema Casablanci. Skrećemo u zaljev Bouznika. Opet dugačka pješčana plaža uz koju se smjestilo nekoliko redova vila s prekrasnim vrtovima. Osim privatnih vila tu je i veliki ograđeni kompleks koji pripada golf klubu.

Nakon Bouznika nastavljamo dalje prema Casablanci. Jako smo zadovoljni izgledom autoceste, uz koje su česte benzinske pumpe i parkirališta. Sve je vrlo čisto i uredno.

Iako smo očekivali suprotno, Casablanca nas nije osvojila. Ugođaj lučkog i industrijskog grada, na rubovima živi sirotinja u nastambama sklepanim od drveta i trske. Uz cestu čovjek tjera jato pura s paše. Krajolik se ovdje razlikuje od onog kroz koji smo prolazili do tada. Sve je prašnjavo i neuredno.

U predvečerje stižemo u El Jadidu, grad na obali Atlantika. Uz cestu stoje ljudi koji mašu i zveckaju ključevima koje drže u ispruženim rukama, te tako daju do znanja da iznajmljuju sobe. Nakon obilaska nekoliko hotela

Maroko, Visoki Atlas, 2000 m ispod - 2000 km pustinje!

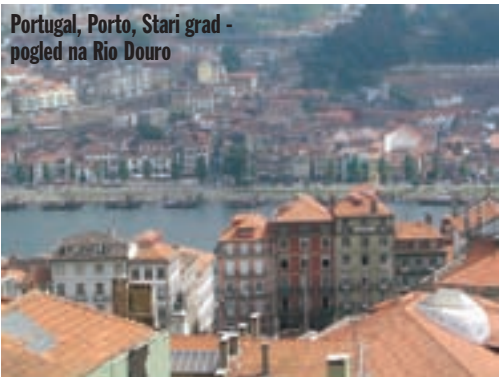

Maroko, Visoki Atlas, Prijevoj Tizi-n-Test, 2100 m

Maroko, Visoki Atlas, Južni obronci

Portugal, Porto, Stari grad - pogled na Rio Douro

Portugal, Porto, Stari grad - jedinstvena fasada od oslikane keramike

Portugal, Lisboa (Lisabon)

uspijevamo pronaći sobu, odnosno apartman za 45 eura. Obilazimo grad. Nekoliko redova zgrada uz obalu daju sliku urednog turističkog mjesta, ali ako se prošetate malo dalje, nalazite sasvim drugu sliku. Trošne male kućice, trgovine koječega što se prodaje na pločniku ili u ne baš urednim prostorima. Na tlu smeće, u zraku neugodni mirisi. Ljudi su susretljivi i dobronamjerni. Na semaforima mašu iz svojih automobila želeći nam dobrodošlicu. Nakon što smo razgledali grad i njegove stanovnike, te pojedeli kebab u malom restoranu, odlazim na zasluženi odmor. Moja muška polovica kreće u obližnji Internet kafe (rastu na svakom uglu) obaviti nešto s fotografijama.

Sutradan obilazimo stari dio El Jadide. Ulazimo u Medinu, najstariji dio marokanskih gradova opasan zidinama, u kojima se nalaze jedna ili više gradskih vrata (babova). Unutar zidina Medine uske, ne baš uredne ulice na kojima se prodaju suveniri, tekstilni predmeti, keramika....

Sa suncem već visoko nad glavama napuštamo El Jadidu i sporednim obalnim cestama nastavljamo put prema jugu. Kraj je to gdje plodna polja prelaze u obalu.

Maroko, Larache, Gradski trg

Španjolska, Cadiz, Tarifa, Plantaža vjetroelektrana (par stotina na okupu)

Portugal, Evora, Stari grad - ostaci rimskog hrama

Španjolska, Sierra de Aracena, Metar rogova u hladu hrasta plutnjaka

Prolazimo lagunu Sidi Oualidia i vozimo prema rtu Cap Beddouza, na kojem se nalazi živopisni svjetionik. Vozimo se krajem u kojem pušu stalni vjetrovi s oceana, pa krajolik podsjeća na sjeveroistočnu stranu našeg Paga. Kamenjar s nešto malo suharaka između kamenja, koji su ne baš obilan obrok ovcama koje tu pasu. Na malim, kamenim zidovima ograđenim parcelama ljudi uzgajaju lozu i smokve koje djeca i starci prodaju uz cestu.

Gumidefekt usred ničega

Krećemo dalje i ubrzo stižemo u Safi, veliku luku s kemijskom industrijom i industrijom za preradu ribe. Par desetak kilometara nakon Safia do tada dobra lokalna obalna cesta odjednom gotovo nestaje. Rupa do rupe, kamenje, šljunak. Zato vozimo polako i oprezno. Nakon desetak kilometara ponovo cesta i mi povećavamo brzinu. Odjednom pred nama niz rupetina koje smo prekasno vidjeli, pa nalijećemo na mali cestovni krater i - ode prednja guma. Imamo gumi defekt usred kamene pustoši. Čini nam se da smo negdje na Mjesečevoj površini. Ali iz te kamene pustoši u kojoj se

može nazrijeti pokoja kamena nastamba poput bunkera, izviru ljudi. Okupljaju se znatiželjno oko parkirane Severine, od nekud donose pumpu i na kraju pronalaze oštećenje. Guma je presječena i pukla je tik uz felgu. I što sada? Nema druge nego skinuti kotač i naći vulkanizera. Cijeli projekt nije baš izgledao ostvarivo. Ne samo što smo bili usred ničega, nego je tu bila i činjenica da sve ove dane na cestama Maroka nismo vidjeli niti jedan motocikl koji nije moped. Zaustavlja se oveći Toyotin terenac i iz njega izlazi čovjek koji se zainteresira za lokalno događanje. Govori samo arapski, ali nekako objasni mojoj muškoj polovici da će ga on odvesti do majstora. Utovaruju kotač u Toyotu. Muža si opskrbljujem francuskim rječnikom, a ja ostajem uz cestu i Severinu s hrpom znatiželjnih Arapa. Sjedim na kamenu, oko mene pustoš i suhozidi, Sunce prži, ali na svu sreću stalno puše vjetar koji daje nešto svježine.

Konačno se vraćaju i muž i kotač. Čovjek koji ih je odveo vratio ih je i natrag. Vozili su 90 km do grada Essaouire, gdje su pronašli meštra koji je u 19 colnu gumu ubacio 18 colnu zračnicu boljeg mopeda, sve kao prvu pomoć do 300

Maroko, Rabat, Mauzolej

Maroko, Rabat, Park

Maroko, Larache, Obala

Maroko, Oualidia, Laguna

Maroko, obala ispred Safia

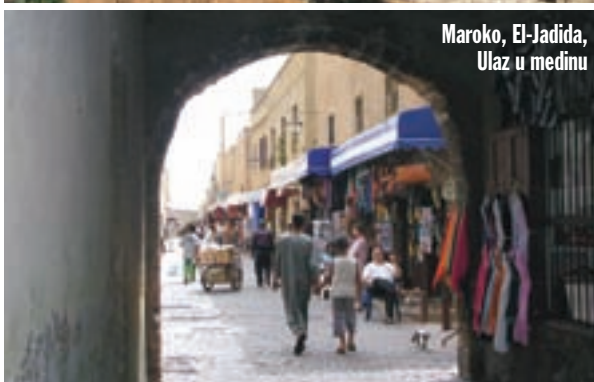
Maroko, obala ispred Safia

Maroko, Essaouira, Suk i Ljubav

Maroko, El-Jadida, Ulaz u medinu

km udaljenog Marakeša. Kada smo čovjeku htjeli nadoknadi barem benzin koji je potrošio, nije htio uzeti novac. Kotač je ponovno na Severini, sa svima se srdačno pozdravljamo i krećemo prema Essaouiri.

U Essaouiru dolazimo uvečer, smještamo se u hotel, a zatim odlazimo u Medinu. Šećemo po tržnici (suku), zastajemo kod štanda s ljekovitim biljem i razgovaramo sa simpatičnim prodavačem. Na dobrom engleskom objašnjava posebnosti pojedinih biljaka. Iz Essaouire, u kojoj je temperatura ugodnih 28 stupnjeva, krećemo u unutrašnjost Maroka prema Marakešu. Čim smo se odmakli od oceana temperatura se penje na 37 stupnjeva. Mijenja se i krajolik. Nema zelenila, nego samo niske suhe trave i kamenje. Pusta ravnica s kamenim zidovima i nastambama stočara, cesta ravna. Prizor kao iz Nevade. Ispred Marakeša plodno područje. Voćnjaci i vinogradi na narančasto-smeđoj pjeskovitoj zemlji od koje su izgrađene kuće i zidovi oko njih. Sve je bojom i oblikom stopljeno s okolinom. Uskoro pred sobom vidimo Marakeš. Tražimo gdje možemo kupiti novu gumu.

Problem na kraju rješavamo uz pomoć domaćeg dečka na Hondi Dominator, koji nas besplatno vodi do vulkanizera, kod kojeg, kad već nema gume, barem nalazimo odgovarajuću 19 colnu zračnicu i time, silom prilika, zaključujemo epizodu gumidefekt.

Marakeš

Marakeš je puno veći nego smo očekivali, a osobito nas je iznenadila njegova Medina. Njegove ulice razlikuju se od ulica svih dosadašnjih gradova. Svaka je kao uzavrela rijeka. U prometu ravnopravno sudjeluju automobili, autobusi, magarci, kočije, bicikli i mopedi. Prometna pravila uglavnom ne vrijede. Njihov kaotični sistem prometovanja nama izgleda neshvatljivo i opasno, ali je očito efikasan. Uzavrela rijeka vozila točku vrelišta doseže na čestim kružnim tokovima, na kojima nema nikakve logike prolaza i prednosti, ali nema ni zastoja. Više od 100 prijeđenih kilometara po prometnim gužvama Marakeša ostaju nezaboravno iskustvo i sjećanje.

Na centralnom trgu Medine smješteno je mnoštvo štandova na kojima se priprema hrana. Svaki štand je

numeriran, prepun šarenila voća, povrća i mesa, sve je uredno i čisto. Ispred štanda nizovi stolova i klupa, a uz njih tri-četiri konobara koji se pokušavaju nadglasati jačim glasom i argumentima s onima sa susjednog štanda i privući k sebi ljude koji prolaze. "Alibaba, Alibaba, ovdje je najbolja hrana", viču jedni. "Dođi k nama Alibaba, imamo najbolju Marokansku salatu u Marakešu", viču drugi. Ovo "Alibaba" bilo je, naime, upućeno mojoj muškoj polovici. Prvo mi je to zvučalo čudno, a onda ga promotrim i - što vidim? Crne hlače i majica, prosjeda glava, brada i brkovi, crvene motociklističke čizme. Pa da! Alibaba! "Čuj, ako si ti Alibaba, kaj sam onda ja?" pitam. "Ti si samo baba", odgovara on uz zloban osmjeh. Tako mi i treba kad puno pitam.

Na rubovima trga je mnoštvo raznih zabavljača. Od svirača i plesača, preko gutača vatre, do onih koji se samo šeću u šarenoj berberskoj nošnji. Zvukovi suka su isto vrlo šaroliki. Čuju se udaraljke, instrumenti, bubnjevi, vikanje i dozivanje. Miris roštilja isprepliće se s mirisima voća, u zraku iznad suka vije se dimna sumaglica. Na suku sve vrvi

Maroko, Safi, STOP u arapskoj izvedbi

Maroko, Essaouira, Suk, cajevi i ljekovito bilje

Maroko, Visoki Atlas, Na šanku kafića

Maroko, Južni obronci Atlasa – Da li je više moguće pobjeći od Microsofta i Coca/Pepsi Cole?

Maroko, Južni obronci Atlasa, Što je gazela?

životom. Osjećamo se vrlo ugodno, te u Marakešu ostajemo još jedan dan.

Drugo jutro muška polovica i Severina odlaze u potragu za Motulovim uljem i mjestom gdje će ga promijeniti. U kasno poslijepodne, kad je malo zahladilo i bilo samo nekih 38, krenuli smo ponovno u vožnju gradom. Primjećujemo da su velike palme, ukras grada, najvećim dijelom oboljele od neke bolesti pa se suše. Navečer smo ponovno na suku, gdje kupujemo nešto suvenira za klinge i prijatelje.

U planinskom masivu Atlas

Budimo se u četiri sata. Vani je mrkl mrak, ali barem nije vruće. Termometar pokazuje ugodnih 25 stupnjeva. Penjemo se prema Visokom Atlasu, 600-tinjak kilometara dugačkom planinskom lancu, dijelu 2400 km dugackog planinskog masiva Atlas. Temperatura pada na 20 stupnjeva. Solidnom vijugavom planinskom cestom penjemo se Atlasom. Oko nas planine boje cimeta, s planinskim selima, bojom i oblikom potpuno stopljenim s okolišem. U pozadini 4165 m visok Jbel Touhkaï, najviši vrh Atlasa.

Maroko-Južni obronci Atlasa

Maroko, Južni obronci Atlasa, Naselja stopljena s okolišem

Maroko, Tazenakht, Društvo pred kancem

Rijeke koje se spuštaju niz planinu su presušile, ili su sasvim tanke vodene žile.

Na 2100 metara nadmorske visine zaustavljamo se u kafiću i vidikovcu. Razgovaramo s lokalnim čovjekom i saznajemo da je zimi tu snijeg i da je put teško prohodan. Spuštamo se u dolinu. Temperatura raste i doseže 46 stupnjeva. Vozimo u jaknama, rukavicama i spuštenih vizira. Nije da se nismo probali raskomotiti, ali smo brzo shvatili da tako nešto ne dolazi u obzir. Zrak te temperature peče, isušuje i kožu i sve sluznice, pa me odmah počinju peći oči, a i osjećaj u nosnicama nije baš ugodan. Ubrzo se ponovno penjemo i temperatura pada na 39 stupnjeva. Prelazimo nekoliko prijevoja. Oko nas kamena pustinja. Usred pustoši nailazimo na gostionice specifičnog izgleda (poput bunkera od blata). Ispred svake reklama za Coca-Colu i Internet. Internet je nešto što se u Maroku, pa čak i u njegovoj pustinji, susreće na svakom koraku.

Kamena pustinja Atlasa zaista je prekrasna. Iza svakog uspona novi i drugačiji pejzaži. Puno nijansi crvenkasto smeđih tonova, puno oblika stijena, puno različitih reljef-

Maroko, Južni obronci Atlasa

nih formi. Gledam ih i divim se. Kamenoj pustinji se možete diviti zbog bogatstva tonova i oblika, ali i zbog velike raznolikosti formi koje je priroda stvorila i dalje ih stvara. Stižemo do oaze u kojoj se smjestio grad Quarzazate, poznat po filmskoj industriji. U okolini grada snimljeni su mnogobrojni povijesni spektakli i vesterni. Noćimo u hotelu s bazenom za samo 250 dirhama.

Ujutro ponovno ustajemo vrlo rano kako bismo izbjegli vrućinu barem u polasku. Vozimo do gradova El-Kelaa des Mogouna i Boumajne du Dadesa u velikoj oazi uz rijeku Oijed Dades koja izvire u Visokom Atlasu. Susrećemo džipove iz Marakeša s turistima sa svih strana svijeta. Posjećujemo kanjone Gorges du Dades i Gorges du Todtha i ponovno se divimo umijeću prirode. Na putu do kanjona Gorges du Todtha zastajemo na vidikovcu. U kanjonu hladna planinska rijeka u kojoj namaćemo noge. Ne možemo dugo stajati u vodi jer nam prsti vrlo brzo trnu od hladnoće. Uskoro ulazimo u niži dio pustinje. Boje se mijenjaju. Sve je više sivih i žutih tonova, a boja cimeta polako nestaje. Polako, ali sigurno bližimo se Sahari. Područje

Maroko, Gorges du Dades

Maroko, Gorges du Todgha, Voda 14, zrak 44 st. C

Maroko, Gorges du Todgha, Grad na ulazu u kanjon

Maroko, okolica Erfouda, Seoska kuća

Maroko, Rissani

Maroko, Boumaine-du-Dades

Maroko, okolica Erfouda, Prehistorijsko čudovišta iz vremena zelene Sahare

Maroko, Merzouga, Erg Chebbi - Hotel u pustinji

Sahare je reljefno sasvim drugačije. Nema više kamenih planina i klisura, oko nas je pješčana ravnica s pokojim kamenom. U zraku pješčana izmaglica. Puše vjetar i nosi pijesak. Sve nekako izgleda kataklizmički i zastrašujuće. Na cesti samo pokoje vozilo. Nailazimo na znak upozorenja zbog nanosa pijeska na cesti. Vjetar povremeno puše jače i nosi pijesak po motoru i nama. Nanosi pijeska uz cestu mreškaju se poput mora kada puše maestral. Stižemo u Erfoud, a ubrzo zatim i u gradić Rissani. Ispred nas u zraku oblaci pijeska, ali mi hrabro vozimo dalje po gotovo ravnoj cesti, osokoljeni time što nam u susret povremeno dolaze automobili, pa čak i jedan moped. Nakon nekoliko kilometara sasvim smo se približili pješčanim oblacima i ulazimo u pravu pješčanu oluju. To je nešto što je domaćima možda normalno, ali nama baš i nije bilo jako ugodno iskustvo. Budući da ga u nepreglednoj ravnici pustinje nema što usporediti, vjetar dobiva solidnu brzinu. Puše kao lud i sa sobom nosi pijesak, koji raspršen u zraku stvara gustu pješčanu zavjesu. Vidljivost se smanjuje na manje od dva metra. Vjetar tako snažno puše da se počinjemo bojati da će nas

srušiti ili skrenuti u meki pijesak uz cestu. Sreća je što Severina ima jaka svjetla, pa smo vjerojatno vidljivi onima koji bi nam eventualno mogli doći u susret. Pijesak s unutrašnje strane kacige sužava vidljivost, ali kacige omogućavaju normalno disanje. Nakon oko 10 kilometara (koji su mi se činili strašno dugački) kroz pješčanu maglu počinje se naslućivati sivo-plavo nebo.

Stižemo u Merzugu. Smjestili smo se u prekrasno uređenom hotelu - replici pustinjske utvrde. Dvokrevetna soba s doručkom, u hotelu s bazenom i klimom, uz dinu visoku preko 200 metara - 500 dirhama. Dok skidamo sa sebe jakne i kacige, na sve strane curi pijesak. Tresemo ga iz čizmama, vadimo iz džepova, sipi iz mobitela, nalazimo ga u ušima i nosu, ušao je u svaku poru.

Ujutro je moja muška polovica hiperaktivna. Ustaje prije svitanja kako bi snimio izlazak Sunca u Sahari. Vraća se nakon obavljenog zadatka i kreće u servisiranje kaciga koje su prepune pijeska, pa se viziri ne mogu ni dizati ni spuštati. Rastavio ih je pa ih tuširam ne bih li vodom istjerala pijesak iz njih. Nastavljamo preko Rissanija da

Erfouda. Tamo kupujemo marame s tradicionalnim berberskim vezom. Vozimo dalje i sve više odmičemo od Sahare prema sjevernom dijelu Atlasa. Nailazimo na arteški bunar čija se voda prelijeva po tlu i stvara nešto poput sedre neobičnih, žutih, narančastih i smeđih nijansi. Oko vode zelenilo tamarisa. Zeleni, živi kutak u beskrajnoj pustoši. Krećemo dalje i prolazimo kraj velike oaze s mjestom Aoufouss. Čitava oaza, dugačka nekoliko desetaka kilometara, nalazi se u dubokom kanjonu. Stižemo na visoravan na 900 metara nadmorske visine, u grad Er-Rachidia. Uz kavu i sok od naranče razgovaramo o dojmovima i po stoti put nalazimo razloge zbog kojih naš način putovanja ima prednost nad organiziranim turističkim aranžmanima.

Ponovno smo u Atlasu. Penjemo se i prelazimo prijevoje. Taj dio Atlasa nije kamena pustinja, već su to obli, pitomi obronci s pašnjacima. Vozimo dolinom rijeke Oued Ziz, penjemo se još malo, a zatim se spuštamo prema drugoj, sjeverozapadnoj strani Atlasa. Vozimo prema mjestu Azrou, kroz planinsko područje sa stočarima

Maroko, Merzouga, Erg Chebbi, Ranojutarnji pogled na velike dine

Maroko, Merzouga, Erg Chebbi, I deve čekaju izlazak sunca

Maroko, Merzouga, Erg Chebbi, Slika za uspomenu na najudaljenijoj točki puta

PRAZNA STRANICA

Maroko, Fes, Ulaz u kraljevsku palaču

Maroko, Oases du Ziz, Oaza u kanjonu podzemne rijeke Ziz

Maroko, Oases du Ziz, Arteški bunar

Maroko, Oases du Ziz, Doviđenja i dodite ponovo!

Maroko, Ifri, Izvor u oazi

nomadima. Pada noć. Ulazimo u područje gustih šuma cedra. Kao da smo stigli u neku drugu zemlju. Još jutros bili smo u pustinji na gotovo 50 stupnjeva, a sada smo u crnogoričnoj šumi na oko 20 stupnjeva. Dolazimo u Azrou. Grad je prepun ljudi, na ulicama opći metež, ali je to uglavnom domaće stanovništvo. Smještamo se u hotelu nešto europskijeg imena - "Panorama". Ujutro čujemo Hodžu i uočavamo da se na balkonima hotela ljudi klanjaju i mole. U svim dijelovima Maroka do tada, oni koji su se molili nakon javljanja Hodže bili su rijetkost. Ovo je očito nešto drukčiji kraj.

U nasadima marihuane

Vozimo prema sljedećem prijevodu, spuštamo se i opraštamo od Srednjeg Atlasa. Slika se ponovno mijenja. Oko nas nepregledna ravnica - žito, kukuruz, loza, voće, masline. U zraku miris maslinovog ulja. Gradovi El-Hajeb i Meknes. Bitno se mijenja i arhitektura. U izgledu kuća sve više europskog utjecaja. Meknes je veliki, moderan grad širokih ulica i visokih zgrada. Centar je poljoprivredne regije. Krećemo dalje prema Fesu. Fes ima golemu Medinu, a posebno je poznat po preradi kože i izradi kožnatih predmeta. Pronjuškamo malo po Medini ne silazeći s motora i krećemo dalje prema sjeveru, Sredozemnoj obali i izlazu iz Maroka.

Opet drukčiji krajolik. Vozimo preko valovitih brežuljaka boje meda, s pašnjacima i žitnim poljima. Nakon toga se

penjemo u visoke planine s prekrasnim vidicima (planinski masiv Ar-Rif, visok do 2448m, dijeli unutrašnjost od Sredozemne obale). Zbog loše, zavojite ceste relativno sporo napredujemo. Promet je slab, jer ovo očito nije turističko područje.

Uz cestu stoje muškarci koji rukom pokazuju kretanju kao da puše i mi pametno zaključujemo da žicaju cigarete. Kako idemo dalje "žicara" je sve više i više. Istu kretanju pokazuju sa svih strana: iz auta, s bicikla, s mopeda - od svuda. Zastajemo na vidikovcu gdje nam prilazi auto. Iz njega izlazi čovjek i pita nas želimo li pušiti. Mi još uvijek ništa ne shvaćajući, ljubazno se zahvaljujemo i idemo dalje. Približavamo se mjestu Ketama. Broj onih koji po našem mišljenju žicaju cigarete sada je još veći i mi bismo vjerojatno s tim uvjerenjem i napustili Maroko da se "žicari" osim pantomimom, nisu počeli služiti i govorom. "Hašiš, hašiš!", dovikuju mašući smeđim pločicama. Dugo nam je trebalo, ali ipak smo shvatili. Zaprepašteni smo novim saznanjem. Prisjećam se da sam na nekoliko mjesta vidjela površine zasađene biljkom koju do tada nisam uočila. Pogledah bolje i konačno shvatih - vozimo se uz nasade marihuane.

Povratak u Europu

I dalje vrlo sporo napredujemo kroz poludivlji planinski kraj. Pada noć, a mi smo još uvijek u divljini.

Prolazimo kroz mala, neuredna naselja. Cesta je loša, a u naseljima gotovo nestaje. Odlučujemo da usprkos noći vozimo do Tetouana jer mjesta baš ne izgledaju privlačna i prihvatljiva za noćenje. Napokon stižemo u Tetouan, grad nedaleko obale Sredozemnog mora. Turistička sezona je u punom zamahu i ne uspijevamo pronaći sobu. Ne preostaje nam ništa drugo nego nastaviti dalje prema Ceutai, španjolskom teritoriju na tlu Afrike. Nakon carinskih formalnosti izlazimo iz Maroka i ulazimo u Španjolsku, iako smo još uvijek u Africi. Saznajemo da prvi trajekt za Europu kreće u pola osam, a u luku dolazi u pola sedam. Odustajemo od traženja sobe, nego kunjamo pred pristaništem i čekamo trajekt za prelazak u Europu.

Trajekt-gliser nas u rano jutro vozi preko Gibraltarskog prolaza prema Europi. Afrika ostaje iza nas. Šesnaestog dana našeg putovanja, nakon 8 dana i 3200 km Maroka, ponovno smo u Europi.

Pristajemo u Algeciras iz kojega smo prije devet dana isplovili za Tanger. Poprilično umorni nakon neprospavane noći vozimo prema Gibraltar. Gibraltarska stijena je prirodna ljepota okružena rafinerijama, odlagalištima kontejnera, aerodromom i drugim "ukrasima". Uz svjetionik na rtu dominira velika džamija. Ponovno prolazimo carinske formalnosti i nastavljamo put dalje Španjolskom obalom. Osjeća se prenatrpanost, ali ipak je sve izgrađeno s mjerom i osjećajem za očuvanje karakteristič-

Maroko, Fes, Bab Smarine - ulaz u Židovsku četvrt

Maroko, Fes, Stari obrti

Maroko, Fes, Ulica

Gibraltar, Svjetionik

Španjolska, Ronda

Španjolska, Ronda

Gibraltarska stijena u magli

Španjolska, Valencija

Španjolska, Valencija

nog stila gradnje tog podneblja. Nema kuća koje bi odskakale i remetile sklad. Odmićemo od obale i penjemo se zavojitom cestom u brda prema gradu Rondi. Nakon gotovo 30 sati na motoru, a samo 690 prijedjenih kilometara, padamo mrtvi. Budimo se tek u osam uvečer. Ronda je sagrađena s obje strane duboke klisure i povezana mostovima. Sve je u njoj prekrasno. Nema neumjesnih privatnih zahvata na fasadama i balkonima. Trgovi popločeni kamenim kockama prepuni su cvijeća. Sve je nekako toplo i pitomo. Večerao paellu i tapas u jednom od malih restorana na glavnom trgu i nad kartom Španjolske dogovarano smjer sutrašnjeg kretanja.

Španjolska

Napuštamo Rondu i vozimo Andaluziom, prema Valenciji. Andaluzija je kraj koji vas jednostavno ne može ostaviti ravnodušnim. Pitomi brežuljci prošarani su maslinicima čiji se redovi uredno poput kakvog veza spuštaju niz blago položene padine, izmjenjujući se s nasadima naranči, suncokreta i zlatnim žitnim poljima. U zraku se

miris stoke miješa s mirisom maslina i agruma. Na brežuljcima se bijele hacijende ograđene visokim zidovima. Pitomi brežuljci prelaze u nešto više i strmije planine, a onda u ravnicu s mnogo industrije. Uz autocestu su mnogobrojna parkirališta s restoranima. Predvečer stižemo u Xantiu, pedesetak kilometara ispred Valencije. Xantia nije turističko mjesto. U 23 sata svi lokali se zatvaraju, noćni život ne postoji, a ujutro ništa ne radi prije 10 sati. Takvim su nas radnim vremenom natjerali da se pošteno naspavamo, pa odmoreni krećemo dalje. Stižemo u Valenciju, grad parkova i fontana. Pijuckamo kavu i zabavljamo se promatrajući prolaznike. Krećemo dalje put Barcelone. Vozimo se uz obalu Sredozemnog mora. Nižu se mala turistička mjesta s pješčanim plažama prepunim kupaca. Spuštamo se do obale u mjestu Vinaros.

Vozimo dalje uz mnogobrojna ljetovališta. Iza svakog od njih nalaze se vrtovi, polja i voćnjaci. Ovdje su turizam i poljoprivreda usko povezani. Stižemo do Barcelone. Moja muška polovica pogađa pravac prema centru od prve, bez ičije pomoći (što s obzirom na veličinu Barcelone i nije

lako) i sad mu nitko nije ravan. Nebo se naoblačilo i spušta se ljetni pljusak. Sklanjamo se u hotel u kojem i ostajemo. Drugog jutra krećemo u obilazak grada. Barcelona je prekrasan grad prepun zelenila, potpuno prilagođen ljudima koji u njemu žive i onima koji ga posjećuju. Iako je to grad širokih i vrlo prometnih ulica, pješaci imaju mnoštvo širokih, zelenih pješačkih zona s mnogo sadržaja koji omogućuju odmor, zabavu i okrpju. Na svakom koraku dječja igrališta, ulična događanja, restorani, štandovi. Barcelona je istovremeno i grad motora. Motori su u gradskom prometu jednako zastupljeni kao i automobili i zato se na gradskim ulicama ne stječe osjećaj gužve i zagušenosti.

Očarani Barcelonom zaključujemo da u nju jednom moramo doći na više dana, ali sada krećemo dalje, jer za tri dana moramo biti u Zagrebu. Vozimo prema Vicu, gradiću 70 km udaljenom od Barcelone u pravcu Andore. Vic je simpatičan, dobro očuvan stari grad iz kojega se penjemo u Pirineje dobrom, zavojitom cestom. Preko prijevoja Port de la Collada de Toses (1800m) se spuštamo u gradić Puigcerda, ekskluzivno turističko mjesto. Uz

Španjolska, Barcelona, Crkva Svete obitelji - tornjevi

Andora, Pirineji,
Planinska zrcala

Španjolska, Pirineji, Pirinejski vjetrovi

Andora, Pirineji, Konji na planinskom pašnjaku, 2400m

Francuska, Ax les Thermes,
Točalište nogu na središnjem trgu

Vozimo put Nice u koju stižemo po mrkloj noći. Gle čuda - u Nici sezona nije podbacila i mjesta nema. Idemo dalje u Italiju. Vozimo iznad rasvijetljenog Monte Carla i ubrzo napuštamo Francusku. U talijansko mjesto Ventimiglia dolazimo tik nakon ponoći i nalazimo sobu. Još jedna hotelska noć i sutra smo u vlastitom krevetu.

Povratak kući

Osvanulo je naše posljednje nomadsko jutro. Kao što nas je svako jutro nosila želja da stignemo što dalje i vidimo što više, tako nas sada nosi želja da što prije stignemo doma. Sada nas od Zagreba dijeli samo oko 900 km, postajem nestrpljiva i najradije bih preskočila tu "sitnu" udaljenost. Nekoliko puta stojimo na parkiralištima uz autocestu i s nostalgijom se prisjećamo parkirališta u Francuskoj. Kod Venecije silazimo s autoputa i ulazimo u grad. Stojimo ispred Kanala Grande kako bismo snimili koju fotografiju, a onda nastavljamo dalje prema Trstu i ulazimo u Sloveniju. Slovenci su nas dočekali s kišom, pa ubrzano navlačimo kišna odijela. Lagana kiša ubrzo postaje pravi pljusak koji nas prati do Zagreba. Sva sreća da smo kod navlačenja kišnih odijela navukli i topliju odjeću jer je kod Postojne temperatura samo 11 stupnjeva. U 22 sata ulazimo u Zagreb u kojem je 13 stupnjeva. Ulazimo u kuću i promrzli palimo centralno. O, Saharo, gdje si sada?

Još jedna avantura je iza nas. Iako umorni, osjećamo se zadovoljno i sretno. Bili smo daleko, vidjeli mnogo i još jednom potvrdili ono u što oboje duboko vjerujemo. Ako krenete na put otvorena srca i bez predrasuda, u susret ljudima druge rase, nacije, vjere i drugih običaja, doživjet ćete nezaboravne trenutke i tople ljudske susrete.

22 dana i 11 000 kilometara plovili smo nekim drugim krajevima, susretali neke druge ljude i upoznali neke druge običaje. Sada osjećamo zadovoljstvo i ponos. A idućeg ljeta? Tko zna - možda ponovno Afrika, ili ... ■

Francuska

Francuska

nizove apartmanskih naselja vozimo prema Andori i ubrzo stižemo do granice. Uspinjemo se do prijevoja Port d'Envalira (2408 m). Samo je 11 stupnjeva, pa navlačimo toplu odjeću. S prijevoja puca prekrasan pogled na obje strane. Spuštamo se prema francuskoj granici.

Francuska

U sumrak stižemo u Ax les Thermes, planinski gradić na francuskoj strani Pirineja, poznat po termalnoj vodi pogodnoj za bolesti nogu.

Ujutro krećemo prema Toulouseu kroz planinski kraj ispresijecan mnogobrojnim rijekama, turistički atraktivan zbog arheoloških nalazišta i termalnih izvora. Preko Albija, Rodeza, Mendea i Alesa nastavljamo prema Avignonu. Cesta je uska i zavojita i ne može se voziti brzo. Pred zalazak sunca stižemo u Avignon. Noćimo u obližnjem gradiću Cavaillonu, u zagušljivoj sobi malog hotela sumnjive kategorije.

Drugog jutra vozimo Provansom prema Cannesu. Provansa nas osvaja na prvi pogled. Blagi brežuljci pokri-

veni su vinogradima, a na vrhovima se uzdižu gradići slični gradićima centralne Istre. Mjesta u Provansi sastajališta su mnogobrojnih umjetnika.

Autoputom nastavljamo prema Cannesu. U daljini se uzdižu neke planine. Pomislim kako je dobro da autocesta ima dovoljno visoku ogradu, jer bi moj motorist mogao doći u napast i skrenuti na kakav kozji put, ne bi li motorom osvojio još jedan planinski vrhunac ili barem prijevoj. Na autocesti gust promet. Svi idu prema Azurnoj obali. Ulazimo u Cannes i komentiramo da sam grad nije ništa posebno i fascinantno. Zaustavljamo se na šetalištu uz obalu i na trenutak postajemo dio gomile koja je ovdje da bi vidjela i bila viđena. Ne uklapamo se stilom, a ni mirisom, pa krećemo dalje. Preko razvikanog Antibesa vozimo prema Nici i zaključujemo da su Francuzi stvarno majstori u plasiranju svega i svačega pod firmom francuskog šarma. Razvikana Azurna obala između Antibesa i Nice, izgleda ovako: dugačka šljunčana plaža iza koje se odmah pruža vrlo prometna cesta, pa onda visoka ograda iza koje je isto tako prometna pruga.

Francuska, Menerbes,
Mir Provance

Francuska